

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- การท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง. **คู่มือแนวทาง การจัดการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท**. โครงการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, 2545.(อัตสำเนา)
- การท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง. **เอกสารการประชุมปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. โครงการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, 2545.(อัตสำเนา)
- กองทุนวิจัยสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม. **แผนที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548.
- เกษม วัฒนชัย. **เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ, 2548.
- จรรยา เจือไทย. **ประธานชุมชนกลุ่มกองทุนหมู่บ้านท่าคา**. สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549.
- จิตติมา สุขผลิน. **แนวทางกำหนดแผนการประชาสัมพันธ์งานการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.
- ชวลิต ประภาวนนท์. **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์, 2541.
- ชุมชนคนรักโฮมสเตย์. **นโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทย**. (Online) 2549. แหล่งที่มา: [http://www.homestayfanclub.com/training%20doc/thailand tourism policy.pdf](http://www.homestayfanclub.com/training%20doc/thailand%20tourism%20policy.pdf) (15 ตุลาคม 2549)
- ชุมชนคนรักโฮมสเตย์. **สถานการณ์การตลาดท่องเที่ยวของประเทศไทย**. (Online) 2549. แหล่งที่มา: <http://www.homestayfanclub.com/home%20doc%20directory> (15 ตุลาคม 2549)
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 4, เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ลานนาการพิมพ์, 2546.
- เชาวลิต สิทธิฤทธิ์ และคณะ. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างมีส่วนร่วม ตำบลกรุงชิง**. , สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2545.
- ทรัพย์ ผ่องเพชร. **สมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านท่าคา**. สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549.
- ทวีป เจือไทย. **รองประธานชุมชนกลุ่มกองทุนหมู่บ้านท่าคา**. สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549.
- นราธิป ผลบุญยรักษ์. **การปรับที่อยู่อาศัยเดิมเป็น โฮมสเตย์ ของชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต.ปลายโพรงทาง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- นิคม จารุมณี. **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอ เอส พีริ้นติ้ง เฮ้าส์, 2544.
- นุกูล ชมพูนุช. **บ้านไทยเอกลักษณ์ของชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์ไตร์, 2530.
- พจนนา สอนศรี. **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2546.

- พระ พิพัฒน์โยธะพงศ์. การจัดการแหล่งพักอาศัยแบบโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยโคกโก่ง อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- พัชรา ลาภลือชัย. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าเสา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- พลุ เตชะรินทร์. คู่มือผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผู้จัดการ, 2548.
- มนัส สุวรรณ, อุดม เกิดพิบูลย์ และคณะ. การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.). เชียงใหม่ : โครงการศึกษาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2541.
- มิตรา สามารถ. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แอล.ที.เพรส , 2543.
- มธุวรรณ พลวัน. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยว : กรณีศึกษา ตลาดน้ำท่าเสา ต.ท่าเสา อ. อัมพวา จ.สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- ยุคลธร เตชะวนากร. แม่ค้าตลาดน้ำ : วิถีชีวิตและการดำรงเอกลักษณ์ของชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. กลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (Online). โครงการสานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2547. แหล่งที่มา : <http://www.stou.ac.th/Tourism/Acheive/April/Topic2.htm> (9 ธันวาคม 2549)
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. (Online). โครงการสานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2547. แหล่งที่มา : <http://www.stou.ac.th/Tourism/Acheive/April/Topic1.htm> (9 ธันวาคม 2549)
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การจัดการโฮมสเตย์อย่างไร ให้ถูกทาง. นครราชสีมา : โครงการอบรมพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลไทยสามัคคี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2546.(อัดสำเนา)
- วนิดา บำรุงกิจ. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : บนทางเลือกระหว่างการตลาดกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำท่าเสา ต.ท่าเสา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.
- วันชัย วัฒนศัพท์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์สันติวิธี เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า, 2535.
- วินิจ วีระยงกูร. การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- ศรีศักดิ์ วลลิโกตม. เรือนไทย บ้านไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี, 2543.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. [ม.ป.ป.] กลยุทธ์การตลาด : การบริหารการตลาดและกรณีตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. รายงานผลการดำเนินการ : การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ, 2540.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพมหานคร, 2548.
- สุรจิต ชีรเวทย์. ต้นแม่กลอง. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.เอเชียเพลส, 2548.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. มติชนรายวัน (วันที่ 5 ธันวาคม 2541) : 6.
- สุวัฒน์ ศิริวันจันทร์ และภาวนา สายชู. คู่มือสำหรับนักบริหารและนักศึกษาปริญญาโท. กรุงเทพฯ: บี คิว ไอ คอนซัลแตนท์, 2548.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. หลักธรรมทำตามรอยพระยุคลบาท. พิมพ์ครั้งที่ 14, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสือ จุฬาฯ, 2549.
- เสาวลักษณ์ เลิศบุศย์ สุพลชัย. การพัฒนาแหล่งพักอาศัยเพื่อการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท.), 2549.
- อาคม อัจฉาง. ศักยภาพการพัฒนาที่อยู่อาศัยรูปแบบไฮมสเคย์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- อารีย์ กัลปนา. เอกสารประกอบการสอน วิชา 961111 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539. (อัดสำเนา)
- อุตม เขยกิจวงศ์. ของดี 4 ภาค ชุด ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภูมิปัญญา, 2548.
- อุไร สีเหลือง. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลท่าคา. สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2549.

ภาษาอังกฤษ

- Bovee, Courtland L, and others. **Management**. New York : McGraw-Hill, 1993.
- Leksakundilok, Anucha. **Community Participation in Ecotourism Development in Thailand**. University of Sydney, Geosciences. Available from <http://hdl.handle.net/2123/668>, 2006. [cited March 28,2007].
- Koontz, Harold. **Management : a global perspective**. New York : McGraw-Hill, 1986.
- Koontz, H. and O'Donnel, C. **Principle of Management: An Analysis of Managerial Fuctions**. 5th ed. New York: McGraw-Hill, 1972.
- Malntosh, Robert W., and Charles R. Goeldner. **Tourism : Principle, Pratices, Philosophies**. New York, 1984.
- Mc Intosh R.W. **Tourism: Principles, practices, philosophies**. Columbus OH: Grid, 1972.
- Morrison, Michael. **Marketing for Leisure and Tourism**. London : Prentice Hall, 1996.
- Morrison, Alastair.M. **Hospitality and Travel Marketing**. New York : Delmar Publishers, 1989.
- Philip Kotler. **Marketing management analysis planning implementation and control**. New York: Prentice-Hall, 1994.
- Robinette, Scott, **Emotion marketing : the Hallmark way of winning customers for life**. New York: McGraw – Hill, 2001.
- UNEP. **List of Environmentally Dangerous Chemical Substances and Process of Global Significance**. UNEP Report No. 2, Scientific Monographs, 1984.
- World Toursim Organization. **Thailand Homestay Project Final Report UNDP/WTO PROJECT-THA/00/003 Sustainable Development of Tourism for Thailand Training course on Homestay Operation**. Madrid: World Tourism Organization, 2003. (Mimeographed)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่อยู่อาศัยโฮมสเตย์ของบ้านท่าคา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม

วันที่สัมภาษณ์.....บ้านหลังที่.....

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อเจ้าของบ้าน.....
 เพศ.....อายุ.....สถานภาพ.....
 อาชีพ.....กรรมสิทธิ์ที่ดิน.....
 ที่อยู่.....
 การคมนาคม .....

คำถาม

ก่อนทำโฮมสเตย์

1. ก่อนที่จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามา สถานที่นี้มีลักษณะอย่างไร
 .....
2. ท่านได้พักอาศัยที่นี่ยานานกี่ปี.....และเริ่มทำโฮมสเตย์ตั้งแต่ปี.....
3. ที่พักอาศัยได้สร้างมากี่ปี และท่านได้ทำการปรับปรุงที่อยู่อาศัยอย่างไรบ้าง
 .....

หลังทำโฮมสเตย์

4. เพราะเหตุใดท่านจึงได้เข้าร่วมทำโฮมสเตย์ของบ้านท่าคา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม
 .....
5. ท่านได้ปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยอย่างไรบ้าง
  - 5.1 โครงสร้างอาคาร.....
  - 5.2 รูปแบบ.....
  - 5.3 ลักษณะการต่อเติม.....
  - 5.4 พื้นที่ใช้สอย.....
6. ปัญหาในการปรับเปลี่ยนรูปแบบที่อยู่อาศัยมีอะไรบ้าง และได้ทำการแก้ไขอย่างไร
 .....

ความคิดเห็นของเจ้าของบ้าน

7. ก่อน-หลัง การทำโฮมสเตย์ ท่านคิดว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าการปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยควรให้หน่วยงานหรือผู้มีความรู้ ได้ให้ความรู้ที่ถูกต้องหรือไม่

.....

.....

.....

9. ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการทำโฮมสเตย์มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าควรมีการบริหารจัดการ เข้ามาใช้ในการทำโฮมสเตย์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ผังบริเวณ

แบบสอบถาม

การจัดการโฮมสเตย์ของบ้านท่าคา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม

รายละเอียดโฮมสเตย์

1. ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกในบ้าน

1.1. จำนวนสมาชิกในบ้าน.....คน

บ้านหลังที่.....

1.2. รายละเอียดสมาชิกในครอบครัว

ลำดับ	เพศ	อายุ	ชื่อ	อาชีพ	ความสัมพันธ์

2. ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย

2.1. ลักษณะบ้าน

ประเภทที่อยู่อาศัย

 บ้านเดี่ยวชั้นเดียว บ้านเดี่ยว 2 ชั้น ทาวน์เฮ้าส์ อาคารพาณิชย์/ห้อง

แถว

ลักษณะที่อยู่อาศัย

 บ้านไม้ บ้านคสล. บ้านครึ่งอิฐ/ครึ่งไม้

จำนวนห้องที่สามารถใช้เป็นห้องพักได้

 1 ห้อง 2 ห้อง 3 ห้อง 4 ห้อง 5 ห้อง .....ห้อง

พื้นที่ใช้สอยในตัวบ้าน

 พื้นที่โถงบ้าน พื้นที่ห้องรับแขก พื้นที่สำหรับพักผ่อน พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ห้องพระ ห้องครัว พื้นที่ใช้สอยในบริเวณบ้าน พื้นที่โถงบ้าน

- 2.2. จำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถรับได้ต่อครั้ง
 1-3 คน   4-6 คน   7-10 คน   มากกว่า 10 คน   .....คน
- 2.3. จำนวนครั้งที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านต่อเดือน
 1 ครั้ง   2 ครั้ง   3 ครั้ง   4 ครั้ง   .....ครั้ง
3. **ความเป็นอยู่และกิจกรรมต่างๆ**
- 3.1. พื้นที่สำหรับพักอาศัยของนักท่องเที่ยว
 พื้นที่ที่ให้นักท่องเที่ยวพักอาศัยคือ
 ห้องว่างในบ้าน   พื้นที่โล่ง   พื้นที่อื่นๆ.....
 การเตรียมบ้านเพื่อใช้เป็นที่พักนักท่องเที่ยว
 ไม่มีต่อเติม   มีต่อเติม.....
- 3.2. การให้บริการของเจ้าของบ้านแก่นักท่องเที่ยว
 อาหารเช้า   อาหารเที่ยง   อาหารเย็น   อาหารใส่บาตร
- 3.3. ความเป็นอยู่ของเจ้าของบ้าน
 กิจกรรมภายในบ้านในขณะที่ไม่มีนักท่องเที่ยว
 ทำน้ำตาลปึก   ทำน้ำตาลสด   เกษตรกร.....
 ทำงานบ้าน   ประกอบอาชีพ.....   อื่นๆ.....
- กิจกรรมนอกบ้าน
 .....
 .....
 .....
4. **การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน**
- 4.1. บทบาทและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในด้านต่างๆ
 การจัดการอาหาร
 ประกอบอาหาร   จัดเตรียมอาหาร   เสริฟอาหาร
 อื่นๆ.....
- การแสดงด้านวัฒนธรรม ประเพณีพื้นถิ่น วิถีชีวิต ความเป็นอยู่
 สาธิตการเคี้ยวน้ำตาลปึก   สาธิตการขึ้นต้นตาล   การจัดงานลอยกระทง   ดูนึ่งห้อย
 ชมสวนผลไม้   อื่นๆ.....
5. **การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกชุมชน**
 คอยต้อนรับ   นำเที่ยว   บริการด้านรถรับ-ส่ง
 อื่นๆ.....
6. **การจัดการด้านการตลาด**
 ประชาสัมพันธ์ให้กับหมู่บ้าน   จัดหานักท่องเที่ยว
 ตัวแทนติดต่อของโปรแกรมการท่องเที่ยวและที่พัก   อื่นๆ.....

7. ด้านสภาพแวดล้อม

- ประเภทแหล่งท่องเที่ยว
- อื่นๆ.....

○ การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

8. ด้านมูลค่าเพิ่ม (OTOP)

- ร้านขายของที่ระลึกในชุมชน
- อื่นๆ.....

○ ผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและวัตถุดิบในพื้นที่

9. การจัดการด้านการเงิน

รายรับ

จาก.....จำนวน.....บาท

จาก.....จำนวน.....บาท

รายจ่าย

จาก.....จำนวน.....บาท

จาก.....จำนวน.....บาท

แหล่งเงินทุนสนับสนุน

จาก.....จำนวน.....บาท

จาก.....จำนวน.....บาท

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาโท ภาควิชา เคนการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวโฮมสเตย์ของบ้านท่าคา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง	
2. อายุ	☐ ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 20-29 ปี	☐ 30-39 ปี
	☐ 40-49 ปี	☐ 50 ปี ขึ้นไป	
3. สถานภาพ	☐ โสด	☐ สมรส	☐ หย่า/หม้าย
4. อาชีพ	☐ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ พนักงานบริษัทเอกชน	☐ เจ้าของธุรกิจ
	☐ พ่อบ้านแม่บ้าน	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ รับจ้างทั่วไป
	☐ อื่นๆ.....		
5. ระดับการศึกษา	☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา	☐ ประถมศึกษาที่ 6	☐ มัธยมต้น
	☐ มัธยมปลาย	☐ อนุปริญญา/ ปวช. ปวส.	☐ ปริญญาตรี
	☐ สูงกว่าปริญญาตรี		
6. รายได้	☐ ไม่มีรายได้	☐ ต่ำกว่า 5,000	☐ 5,001-10,000
	☐ 10,001 - 15,000	☐ 15,001 - 20,000	☐ 20,001 - 25,000
	☐ 25,001 - 30,000	☐ มากกว่า 30,001	
7. จุดมุ่งหมายในการเข้าพัก	☐ พักผ่อน	☐ ทักษะศึกษา/ดูงาน	☐ พักระหว่างเดินทาง
	☐ เรียนรู้วัฒนธรรม	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)	

ส่วนที่ 2 กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง โดยมีเกณฑ์ในการวัดดังนี้

5= พอใจมากที่สุด, 4=พอใจมาก, 3=พอใจ, 2=พอใจน้อย, 1=ไม่พอใจ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ระดับความพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. การประชาสัมพันธ์ของโฮมสเตย์					
2. ความสะดวกสบายในการเดินทาง					
3. ความสะดวกในการจองที่พักอาศัย					
4. ที่พักอาศัย					
5. แหล่งชุมชน					

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ระดับความพอใจ				
6. แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน					
7. แหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง					
8. ความเป็นอยู่ภายในชุมชน					
9. ประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่น					
10. การต้อนรับของคนในชุมชน					
11. ระยะเวลาในการพัก-ท่องเที่ยว					
12. ราคาที่พัก					
13. ความต้องการกลับมาพักที่นี่อีก					

ภาคผนวก ข.

โครงสร้างชั้นพื้นฐานของหมู่บ้าน

ภาพที่ ข-1 ทางเข้าหมู่บ้านท่าคา

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-2 สะพานคอนกรีตข้ามคลอง

ภาพที่ ข-4 ในกรณีที่มีจอดรถไม่พอจะใช้ถนนเป็นที่จอดรถชั่วคราวแทน

ภาพที่ ข-3 ลานจอดรถกว้าง จอดได้ 40-50 คัน

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-5 คลองศาลา

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-6 ทางเดินเรียบคลองศาลา

ภาพที่ ข-7 สะพานคอนกรีตข้ามคลองศาลา

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-8 เก้าอี้นั่งเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว

ภาพที่ ข-9 ศาลาขายของให้กับนักท่องเที่ยว

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-10 ป้ายแสดงประวัติตลาดน้ำท่าคา

ภาพที่ ข-11 ศาลานั่งสำหรับนักท่องเที่ยว

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-12 ศาลาไว้เป็นที่ประชุมหรือจัดสัมมนา

ภาพที่ ข-13 สถานีอนามัยของหมู่บ้าน

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-14 สถานีตำรวจของหมู่บ้าน

ภาพที่ ข-15 ศูนย์สาธารณสุขทำน้ำตาลปึก

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-16 ศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยวเกษตร และ
คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ภาพที่ ข-17 ร้านค้าขายของในหมู่บ้าน

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-18 ผลิตภัณฑ์น้ำตาลปึกของหมู่บ้าน

ภาพที่ ข-19 ทางเท้าคอนกรีตเพื่อไปบ้านพักโฮมสเตย์

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-20 สะพานไม้ข้ามคลองในสวน

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-21 ใช้ตุ่มรองน้ำฝนเพื่ออุปโภคบริโภค

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-22 บ้านทวิป เจือไทยเป็นศูนย์กลางรับ
จดหมาย

ภาพที่ ข-23 ตลาดน้ำท่าคา

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-24 แม่ค้าขายสินค้าส่วนใหญ่เป็นประเภท
เกษตรกรรม

ภาพที่ ข-25 แม่ค้ามีทั้งชายจีนและกวยเตี๋ยว

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

บ้านพักโฮมสเตย์
ตัวอย่างพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านนางฉวีวรรณ เกกิงผล (ผู้ใหญ่อูไร สีเหลือง)

ภาพที่ ข-26 ศาลาพักผ่อนและเป็นท่าจอดเรือ

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-27 ชานเป็นที่รับแขกและนั่งพักผ่อน

ภาพที่ ข-28 พื้นที่โถงใช้เป็นที่นอนของนักท่องเที่ยว

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-29 พื้นที่นั่งเล่น

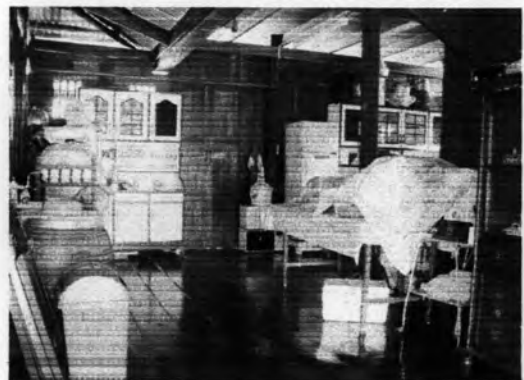

ภาพที่ ข-30 โต๊ะทานข้าวสำหรับนักท่องเที่ยว

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-31 ห้องครัว

ภาพที่ ข-32 ห้องน้ำ ห้องส้วมนอกบ้าน

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-33 เวทีแสดง

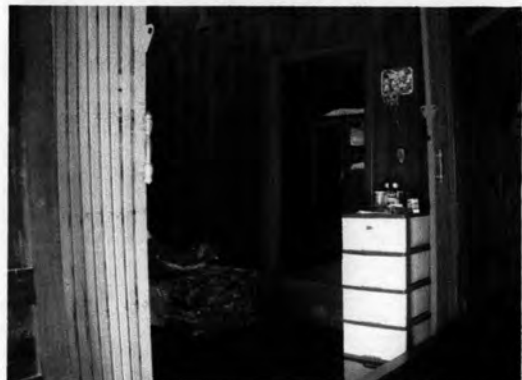

ภาพที่ ข-34 ห้องนอนเจ้าของบ้าน

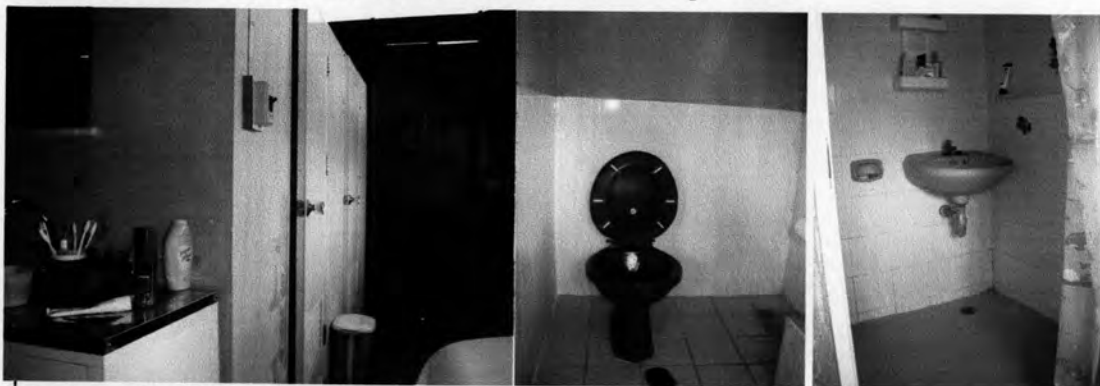

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-35 ห้องนอนนักท่องเที่ยว

ภาพที่ ข-36 ห้องน้ำ ห้องส้วมภายในบ้าน มีการทำความสะอาดอยู่เสมอ

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-37 บริเวณด้านหน้ามีการจัดสวนเพื่อความสวยงาม และใช้เป็นที่พักผ่อน

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-38 ได้ถุนบ้านใช้เป็นที่เก็บตม่น้ำและเก็บของทั่วไป

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-39 การเก็บเรือจะเก็บบริเวณใกล้ได้ถุน

ภาพที่ ข-40 อาหารยามเช้า

ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย, พฤศจิกายน 2549.

ภาพที่ ข-41 แสดงกิจกรรมตักบาตรตอนเช้า

ภาคผนวก ค.

แนวความคิดทฤษฎีทางกายภาพของเรือนไทยภาคกลาง

เรือนไทยเป็นประดิษฐกรรมที่บรรพบุรุษไทยได้ออกแบบไว้อย่างเหมาะสมกับชีวิตไทยๆ ในอดีตอันยาวนานจนถึงปัจจุบัน เรือนไทยยังมีบทบาทรับใช้ชีวิตไทยในชนบทอยู่ก็มาก ถึงแม้เรือนไทยบางหลังจะมีอายุผ่านมาเกือบ 100 ปี แล้วยังตาม ก็ยังมีผู้นิยมชมชื่นในคุณค่าของเรือนไทย ต่างซื้อหามาประกอบขึ้นใหม่เป็นที่อยู่อาศัยบ้าง เป็นบ้านรับรองแขกชาวต่างประเทศบ้าง ทั้งนี้เพราะเห็นประโยชน์จากเรือนไทยในด้านประโยชน์ใช้สอย คุณค่าของไม้สัก และคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมโดยแท้ันเอง

เรือนไทยเป็นเรือนไม้ที่มีลักษณะแปลกไปจากเรือนของชนชาติอื่นๆ เป็นอาคารไม้ชั้นเดียวยกพื้นสูงได้ดูโปร่ง มักสร้างเป็นสามช่วงเสา ฝาเป็นแผ่นใหญ่เต็มช่วง เสามีหน้าต่างช่วงละ 1 บาน ภายในฝาหนึ่งๆ ประกอบด้วยกรอบไม้ขนาดเล็กๆ หลายช่อง แต่ละช่องกรุด้วยไม้กระดาน เรียกว่าฝาปะกน กรูด้วยไม้ไผ่ขัดแตะหรือตีบจาก เรียกว่า ฝาขัดแตะและฝากระแซงอ่อน หน้าต่างเปิดเข้าภายในบ้านโดยตั้งอยู่บนเดือยไม้ ประตูก็สร้างวิธีเดียวกัน ฝาทุกแผ่นตั้งอยู่บนพริ้งโดยรอง 4 ด้าน ระเบียงสร้างขนานไปตามความยาวของเรือน หลังคาหน้าจั่วทรงสูง คลุมลงมาถึงส่วนระเบียง มีนอกชานต่ำลงมาเป็นที่ติดต่อกันถึงห้องครัวและห้องอื่นๆ ที่สร้างแยกขยายออกไปตามความจำเป็น

บ้านผู้มีฐานะดีจะสร้างจำนวนหลายหลัง เช่นเรือนพ่อ แม่ อยู่เป็นเรือนประธานเรียกว่า หอกลาง ทางด้านซ้ายและขวาเรียกว่า หอริ ซึ่งทำหน้าที่เป็นครัวไฟ และเรือนของลูกที่แยกออกเรือนไป ส่วนที่อยู่ถัดหอริออกไปเป็นเรือนปลูกตามขวางเรียกว่าหอขวาง มักเป็นเรือนขวางตะวันตกจึงไม่ใช่เป็นเรือนนอน คงปล่อยโล่งไว้กันฝาสามด้านสำหรับรับแขกมีนอกชานแล่นถึงกันหมด มีบริเวณกว้างมาก ตรงกลางขานปลูกเรือนโถงขึ้นสำหรับนั่งเล่นและใช้เวลามีงาน เช่น สวดมนต์เลี้ยงพระ เรียกว่าหอนั่ง รอบๆ ขานบ้าน

ยังมีกระดางปลูกต้นไม้สำหรับตุล เช่น พวก ตะโกตัด บัว บอนโกศ ฯลฯ พื้นที่นอกชานจะมีเนื้อที่เท่ากับ 40 % ของตัวบ้าน

เรือนไทยแต่โบราณที่ดีกับการออกแบบที่สอดคล้องกับหลักการออกแบบทางสถาปัตยกรรมไทยในปัจจุบัน การวางตำแหน่งของผัง การใช้สอยนับว่าเป็นความฉลาดของคนไทยสมัยก่อนในเรื่องของวางผังอาคารตามสภาพภูมิอากาศ

ระเบียงสร้างขนานไปตามความยาวของเรือน หลังคาจั่วทรงสูงคลุมลงมาถึงส่วนที่เป็นระเบียงมีนอกชานต่ำลงมาเป็นที่ติดต่อกันเป็นการแบ่งแยกสัดส่วนอย่างชัดเจน ส่วนห้องครัวและห้องอื่นๆ ที่สร้างแยกขยายออกไปตามความจำเป็น และส่วนห้องน้ำจะแยกเดี่ยวออกไป

1. ลักษณะเด่นทางกายภาพของเรือนไทยมีดังต่อไปนี้

สัดส่วนของเรือนไทยภาคกลาง

ลักษณะของเสา สัดส่วนของเรือนไทยนั้นพิจารณาจากด้านสกัดของเรือนเป็นเกณฑ์ ด้านยาวเป็นส่วนประกอบ จากด้านสกัดจะเห็นความเอียงของเสาทุกต้นที่โน้มส่วนปลายเข้าหาจุดศูนย์กลางของเรือน

เพียงเล็กน้อย ประมาณ 1-2 องศา เรียกว่า "ลัมสอป" มีคุณสมบัติช่วยให้เกิดความแข็งแรงมั่นคงไม่ลัมพังง่าย เหมือนเสาแนวตั้งฉาก

ร.ศ.โชติ กัลยามิตร อธิบายไว้ว่า "ระบบการปลูกสร้างเรือนอยุธยาสมัยที่ 5 นับว่า มีความพิเศษ เฉพาะ ต่างกับเรือนแบบอื่นๆ ในสมัยแล้วมา นั่นคือ การใช้ลักษณะสอปลัมเข้าหาศูนย์กลางอาคารเกิดความ กระชับแน่นที่ขอบบนของโครงสร้าง เรือนจะไม่ลัมทลายได้ง่าย และถ้าจะกล่าวถึงความมั่นคงของฝาเรือนแล้ว ระบบโครงสร้างชนิดนี้จะรักษาแผงฝาเรือนเอาไว้ให้ทรงตัวอยู่ได้ แม้ว่าลัมหรือเดือยที่ยึดฝาเรือนให้ติดกับ โครงสร้างจะผุ หลุดไปหมดก็ตาม นอกจากนี้วิธีลัมเสาเรือนให้เอน ยังแสดงว่ามีโซ่ทำขึ้นเพื่อความมุงดงามของ รูปทรง แต่ถ้าพิจารณาถึงการปลูกเรือนของชาวอยุธยาทั้งหมดว่าอยู่ในทำเลที่ลุ่มเพื่อการทำนาแล้ว เราก็จะ ทราบดีว่าพื้นที่เหล่านี้ถูกน้ำท่วมในฤดูน้ำ และอาจถูกกระแสน้ำหลาก และกระแสนลมพายุในหน้าฝนอีกด้วย ดังนั้น การเอนลัมเสายังเป็นวิธีที่คิดขึ้นเพื่อต้านกำลังกระแสน้ำและกระแสนลมแรงในที่โล่งอย่างแน่นอน จน จาก เหตุผลดังกล่าวทำให้เราสามารถนึกภาพออกว่า หากทำเสาเรือนตั้งตรงฉากกับพื้นดินแล้ว กระแสน้ำหรือ กระแสนลมอาจโยกตัวเรือนให้เขไปได้ง่ายตายไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง"

ส่วนลัดของเรือนไทยที่มีนักวิชาการค้นคว้าพอจะเชื่อถือได้แน่นอน โดยมองทางด้านสัดของ เรือน คือ ถ้าแบ่งส่วนออกเป็นหน่วย หน่วยละประมาณ 0.75-1.00 ม.จะได้ลัดส่วนดังนี้

ส่วนสูงของตัวเรือน	หลังคา	4 ส่วน (ไม่รวมบันลม)
	ตัวเรือน	5 ส่วน
	ใต้ถุน	4 ส่วน
ส่วนกว้างของตัวเรือน	ช่อ	5 ส่วน
	พื้นเรือน	5 ส่วน เพิ่มเพื่อการลัมสอป
	หลุมเสา	5 ส่วน อีกเล็กน้อย

รูปร่างและลัดส่วนของเรือนไทยมีความกะทัดรัด เหมาะสมในรูปแบบ นับว่าเป็นความสามารถ ของบรรพบุรุษ ที่สร้างสรรค์งานศิลปกรรมชั้นอมตะนี้ได้เป็นอย่างดี ถูกต้องตามหลักการใช้เส้น ลัดส่วน รูปทรง สี ผิวน และหลักการออกแบบอื่นๆ ที่มีเคยผ่านการศึกษา ความรู้ทางศิลปะจากสถาบันใดๆ เลย

ภาพที่ ค-1 แสดงลักษณะโครงสร้างของเรือนไทย

ที่มา : <http://www.bansongthai.com>

2. ลักษณะเด่นทางคุณภาพของเรือนไทยภาคกลาง

บ้านคือที่พักอาศัยอย่างถาวร สามารถป้องกันภัยอันตรายทั้งปวงตลอดจนให้ความสุขสบายแก่ผู้อยู่อาศัยได้ บ้านที่ออกแบบไว้ดีเยี่ยมให้ความสุข และบ้านที่ออกแบบไว้ไม่ดีเยี่ยมสร้างความทุกข์ให้กับผู้อยู่อาศัยได้เช่นกัน บ้านในสมัยหนึ่งอาจไม่เหมาะสมกับคนอีกสมัยหนึ่ง และบ้านของชาติหนึ่งอาจไม่เหมาะสมกับคนอีกชาติหนึ่ง เรือนไทยอาจไม่เหมาะสมกับคนไทยสมัยปัจจุบัน และบ้านแบบทิวคอร์ต อาจไม่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศของเมืองไทยเหมือนกัน การวางตัวเรือนของคนไทยนั้นนิยมหันจั่วบ้านหรือฝาหุ้มกลองไปตามแนวทิศตะวันตก ตะวันออก ยิ่งทำให้ผ่านหลังคาบ้านไม่โดนแดดเต็มที่เลยไม่ว่าตอนเช้า สาย ปาย และเย็น ประกอบกับวัสดุที่ใช้มุงหลังคาเป็น ฝา ก ฝา ไม้ ซึ่งเป็นฉนวนป้องกันความร้อนได้ดีมาก เกือบ 100 % ส่วนหลังคาที่มุงด้วยกระเบื้อง และสังกะสีป้องกันความร้อนได้น้อยกว่า จะเห็นว่าการออกแบบหลังคาบ้านให้เป็นทรงสูงนั้นเป็นการป้องกันความร้อนได้ดีกว่าหลังคาแบนๆ อย่างแน่นอน

จากการทดลองเพื่อหาอุณหภูมิของบ้านภายใต้หลังคาทรงสูงกับหลังคาทรงแบน พบว่า หลังคาแบบแบนจะมีอุณหภูมิเพิ่มขึ้นจากอุณหภูมิในร่มปกติ 1-2 องศาเซลเซียส แต่อุณหภูมิของบ้านภายใต้หลังคาทรงสูง จะเพิ่มขึ้นจากอุณหภูมิในร่มปกติเพียง 0.5-1 เท่านั้น

เรือนไทยหลังคาทรงสูงนี้ไม่นิยมทำฝ้าเพดาน เพราะไม่มีความจำเป็นต้องทำ หนึ่งเป็นการจูงใจอวดฝีมือช่างไม้เครื่องบนและการมุงหลังคาอีกด้วย ลักษณะเด่นของเรือนไทยมีดังนี้

(1) ป้องกันแดดส่องและฝนสาด

โซราหรือชายคาและกันสาด ยื่นยาวแผ่คลุมตัวบ้านทุกด้านเป็นการป้องกันแสงแดดกล้าในตอนบ่ายและในยามที่ดวงตะวันอ้อมข้าวในฤดูหนาว หรือแม้แต่แสงแดดในตอนสายด้วย การมีชายคายาวนับว่าเป็นเอกลักษณ์ของบ้านเมืองร้อนที่มีความเหมาะสม มีลักษณะเช่นเดียวกับต้นไม้ที่แผ่กิ่งใบปกคลุมโคนต้นไม้ให้ร่มเย็น ดังนั้น การสร้างบ้านตามแบบเมืองหนาวในเมืองไทยจึงไม่เกิดความเหมาะสม เพราะบ้านเมืองหนาวมักจะมีชายคาสั้น ไม่คำนึงถึงการป้องกันความร้อนแต่มุ่งที่จะป้องกันความหนาว และต้องการความอบอุ่นและแสงสว่างจากแสงแดดมากกว่า จึงทำหน้าต่าเป็นกระจก ไขว้ผนัง หน้าต่าง มากกว่าหลังคา

ชายคายื่นยาวนอกจากป้องกันแดดส่องแล้ว ยังป้องกันฝนสาดเปียกฝา ป้องกันสาดเข้าหน้าต่างที่เปิดไว้ขณะฝนตกเพื่อระบายความร้อนอบอ้าวในเวลาที "อ้าวฝน" สร้างความสะดวกให้เกิดขึ้นแก่เจ้าของบ้าน เพราะไม่ต้องคอยปิด-เปิด หน้าต่างทุกๆ วันก่อนออกนอกบ้านไปทำงาน และในความเป็นจริงแล้วบ้านที่ปลูกสร้างขึ้นในดินฟ้าอากาศอย่างเมืองไทยนี้ไม่ควรปิดหน้าต่าง ควรจะเปิดหน้าต่างไว้ตลอด ทั้งนี้เพื่อช่วยให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อความเย็นตามธรรมชาติ การแก้ปัญหาความร้อนอบอ้าว ควรแก้ด้วยการทำให้มีลมพัดผ่าน เช่น ใช้พัดลมเป่าหรือเปิดหน้าต่าง ประตู ให้ลมพัดถ่ายเทซึ่งเป็นวิธีแก้ปัญหาโดยธรรมชาติที่เหมาะสม การติดตั้งเครื่องปรับอากาศแก้ปัญหาเรื่องความร้อนได้จริง แต่ลงทุนสูงมากเป็นวิธีแก้ปัญหาทางอ้อม

(2) ป้องกันน้ำท่วม และสัตว์ร้าย

เรือนไทยมีได้ถุนสูง 2.00-2.50 ม. โปรง ไม้กันเป็นห้อง เพราะคนไทยทราบดีว่าในภาคกลางที่ลุ่ม และมีน้ำหลากมาท่วมอยู่ทุกปี ที่ต่ำมากๆ เช่น ริมแม่น้ำลำคลอง น้ำจะท่วมอยู่เป็นเวลา 2-3 เดือน ชาวบ้านจะใช้เรือเป็นพาหนะในหน้าน้ำ อยู่อาศัยบนเรือตามปกติ ในที่ดอนขึ้นไปถึงแม้ว่าน้ำจะไม่ท่วมขังได้ถุน

สูงใช้เป็นที่ทำงานฝีมือพวก แกะสลัก ตัก ทอ จีปาตะ เป็นอเนกประสงค์ นอกจากนั้นยังป้องกันสัตว์ร้ายที่มีชุกชุมในแถบชายป่าใกล้บ้านในสมัยก่อนด้วยขโมย และโจร ยังจะเข้าบ้านได้ลำบากกว่าบ้านชั้นเดียวที่ไม่มีได้ดูน

บ้านจัดสรรในเมืองไทยปัจจุบันมักนิยมสร้างบ้านชั้นเดียวไม่มีได้ดูน โดยเข้าใจว่าราคาถูก แต่ผลเสียที่ตามมานั้นมีมากกว่าผลดี เช่น น้ำท่วม ทำให้เจ้าของบ้านเกิดความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าคนไทยในปัจจุบันไม่รู้ธรรมชาติของท้องถิ่น

(3) รับลมและระบายความร้อนอบอ้าว

เรือนไทยมักสร้างให้หันหน้าไปทางทิศใต้หรือทิศเหนือ หันจั่วหน้าบ้านตามทิศตะวันตกออก ตกเหตุผลเนื่องจากในหน้าร้อนจะมีลมตะวันตกเฉียงใต้พัดมาในตอนบ่ายๆ และเย็น เรือนไทยหันหน้ารับลมเย็น ความร้อนที่อบอ้าวก็จะหมดไป การรู้ธรรมชาติเช่นนี้นับว่าเป็นความฉลาดของคนไทยในอดีตอย่างยิ่ง การที่จะทำให้ความร้อนระบายออกไปจากบ้านได้เร็วก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยาก กล่าวคือ เรือนไทยจะกันห้องให้สลับซับซ้อน การกันห้องจะมีเพียงห้องตามยาวไปตามตัวเรือน ระเบียงหน้าบ้านเปิดโล่งไว้ ฝาห้องที่ติดกับระเบียงตอนด้านบนติดกับหลังคาจะทำลายฉลุโปร่ง เรียกว่า "ลายเครือวัลย์" บางบ้านเป็นฝาเพ็ชร์ เปิดออกได้ตลอดใช้สำหรับเวลาที่มุงงานใหญ่ๆ ในบ้าน เรือนไทยที่สร้างเป็นเรือนแฝดสองหลัง หลังหน้าจะไม่กันห้องเลย ปล่อยให้โล่งๆ ไว้ เช่นนั้น เมื่อลมพัดเข้ามาทางหน้าบ้านลมย่อมไหลผ่านไปโดยสะดวก การลดระดับพื้นระเบียง และชานบ้าน ก็เป็นส่วนที่ช่วยให้ลมไหลผ่านได้ดีเช่นกัน การไม่ทำฝาเพดานก็ย่อมมีส่วนช่วยให้การไหลเวียนของกระแสลมดีขึ้น ผิดกับเรือนที่คนไทยสร้างขึ้นในปัจจุบันตามแบบฝรั่ง คือ มีเพดาน มีห้องกันซับซ้อนมืดชิด จนลมไม่สามารถผ่านได้เป็นเหตุให้เกิดความร้อนอบอ้าวยิ่งขึ้น ผู้อยู่อาศัยที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์มักโทษดินฟ้าอากาศ

ระบบระบายอากาศของเรือนไทยนับว่าดีเยี่ยม เพราะการยกพื้นสูงตัวห้องที่อยู่อาศัยจะมีลักษณะเหมือนถูกห่อหุ้มด้วยอากาศ แบบของเรือนเป็นแบบที่อากาศมีทางถ่ายเทได้ทั้งในทางแนวดิ่ง และแนวขนาน ในทางแนวดิ่งนั้นอากาศส่วนที่อยู่ในช่องหลังคาจะมีความร้อนกว่าอากาศในส่วนอื่นๆ ของเรือน โดยธรรมชาติแล้วความร้อนจะลอยตัวขึ้นสูง เพราะเหตุนี้อากาศร้อนเหล่านี้จะระบายออกทางช่องห่างของใบจากหรือกระเบื้องดินเผาแผ่นเล็กๆ ได้ง่าย อากาศที่เย็นกว่าของส่วนที่เป็นห้องจะเคลื่อนตัวขึ้นมาแทนที่พร้อมๆ กับดูดอากาศเย็นในส่วนของใต้ถุนเรือนขึ้นมาตามช่องห่างของแผ่นกระดานปูพื้นในเวลากลางวันที่มีความร้อนมากๆ การถ่ายเทอากาศแบบลูกโซ่ทำนองนี้จึงอยู่ตลอดเวลา นี่จึงเป็นวิธีถ่ายเทอากาศตามแนวดิ่งของเรือนไทย

ส่วนการถ่ายเทอากาศในแนวขนานกับตัวเรือนนั้น เกิดจากการจัดระดับพื้นของเรือนให้ต่างระดับกันหลายระดับ เช่น ยกพื้นชานนอกชายคาเป็นระดับที่ต่ำที่สุด พื้นระเบียงและพื้นห้องยกให้มีระดับสูงขึ้นเป็นลำดับกัน พื้นห้องในตัวเรือนอยู่ในระดับสูงสุด ความสูงของพื้นแต่ละระดับห่างกันพอดีกับการนั่งห้อยเท้า ช่องว่างระหว่างระดับนั้นเป็นช่องทางที่ลมจะระบายผ่านได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ระดับห่างระหว่างพื้นยังมีประโยชน์เพิ่มขึ้นตรงที่คนที่อยู่บนเรือนสามารถจะมองลอดช่องเหล่านี้ลงไปเห็นส่วนที่เป็นใต้ถุนเรือนได้ว่าผู้ใดกำลังทำกิจกรรมสิ่งใดอยู่

3. ความไม่เหมาะสมของเรือนไทยโบราณกับสังคมปัจจุบัน

เรือนไทยภาคกลางสมัยโบราณ ย่อมเหมาะสมกับสังคมความเป็นอยู่ของคนโบราณ ปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ดังนั้น เรือนไทยแบบโบราณจึงไม่เหมาะสมกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยสมัยปัจจุบัน พอจะสรุปวิเคราะห์ความไม่เหมาะสมได้ดังนี้

3.1 ลักษณะของฝาผนังเอนสอปเข้าภายในตัวบ้าน ซึ่งเป็นเทคนิคของช่างไทยโบราณ เพื่อให้โครงสร้างเกิดความแข็งแรงนั้น เป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกขัดตาเมื่อตกแต่งบ้านด้วยเฟอร์นิเจอร์สมัยปัจจุบัน เพราะตู้ โต๊ะ และเตียงในปัจจุบันมีลักษณะเป็นเส้นตั้งฉาก ไม่สอปเข้าตอนด้านบนเหมือนอย่างตู้สมัยโบราณ เมื่อนำตู้มาวางชิดฝาผนังจะเกิดความไม่กลมกลืน เกิดช่องว่าง ครั้นจะหาเฟอร์นิเจอร์ให้เข้ากับแบบเรือนไทยก็หาได้ยาก เพราะไม่มีการผลิตขายแล้ว

3.2 เรือนไทยสมัยโบราณไม่นิยมสร้างห้องน้ำไว้ในตัวเรือน แต่จะสร้างส้วมและห้องน้ำไว้นอกบ้านแยกออกไปอีกหลังหนึ่งต่างหาก จึงเกิดความไม่สะดวกในการใช้อยู่บ้าง อนึ่ง รูปแบบของเรือนไทยนั้น ออกแบบไว้เป็นเรือนสำหรับใช้สอยหน้าที่ต่างๆ แต่ละหลังๆ ไม่เหมาะที่จะสร้างเป็นห้องน้ำหรือส้วมอยู่รวมอยู่ในเรือนนอนเหมือนอย่างบ้านสมัยปัจจุบัน

3.3 คริวไทยมักสร้างแยกต่างหากเฉพาะอีก 1 หลัง เพราะการหุงต้มใช้เชื้อเพลิงที่มีเขม่าไฟ ปัจจุบันเชื้อเพลิงในการหุงต้มไม่ค่อยมีเขม่า จึงไม่จำเป็นต้องแยกออกไปต่างหากอีก ซึ่งจะทำให้สิ้นเปลืองค่าก่อสร้างเพิ่มขึ้น

3.4 ระเบียงบ้านไทยมีไว้สำหรับเป็นที่รับแขก โดยนิยมนั่งกับพื้นกระดานหรือเสื่อ ปัจจุบันถ้าจะนำเก้าอี้รับแขกไปตั้งจะดูไม่เหมาะสมกับพื้นที่ และเป็นบริเวณที่มีอากาศร้อนเพราะหลังคาสูงจากพื้นระเบียงเล็กน้อยมาก ทำให้ระอวยแดดจากหลังคาแผ่ลงมาเกิดความร้อนมาก เมื่อเวลาฝนตกและแดดส่องในตอนบ่ายและตอนสาย ย่อมเป็นปัญหาให้เฟอร์นิเจอร์เสียหายได้

3.5 นอกชานเป็นที่โล่ง แดดเผาทั้งวัน ระอวยแดดจากนอกชานย่อมสะท้อนเข้าสู่บ้านและระเบียงได้ง่าย เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความร้อนอบอ้าวขึ้นภายในบ้านได้ ปัจจุบันไม่มีราคาแพงมากถ้าจะสร้างนอกชานด้วยไม้ก็ย่อมเกิดความร้อนเปลืองมาก เพราะไม้จะผุพังเร็ว สมัยโบราณนั้นไม้มีมากจึงสร้างนอกชานด้วยไม้ได้ แต่ในปัจจุบัน สร้างชานบ้านด้วยไม้ย่อมไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง แต่ประโยชน์ของนอกชานนั้นยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะบรรยากาศของบ้านในเมืองร้อน เช่น เมืองไทย นอกชานยังมีความจำเป็นอยู่

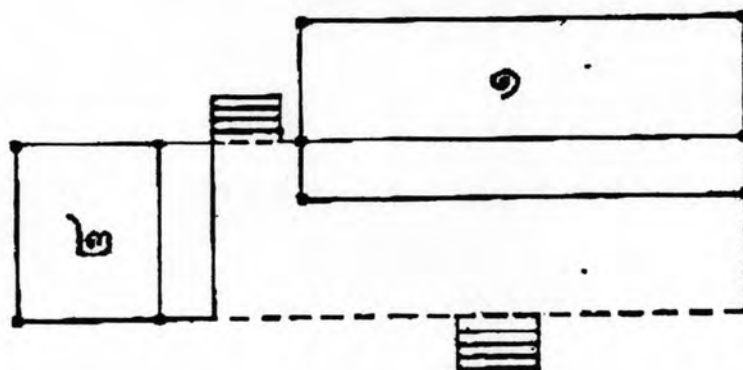
3.6 ฝาปะกน ซึ่งเดิมสร้างด้วยไม้สัก ขึ้นเล็กขึ้นน้อย ด้วยการเข้าปากไม้ประกบกันเป็นฝาผนังติดกันทั้งแผ่นใหญ่เต็มช่วงเวลา ปัจจุบันไม่มีไม้ที่เหมาะสมที่จะทำฝาผนังเช่นนั้นได้ ดังนั้น การสร้างเรือนไทยแบบโบราณจริงๆ ในสมัยนี้จึงทำได้ยาก ถึงทำได้จริงแต่ราคาแพงมากย่อมไม่คุ้มค่าแก่การอยู่อาศัย เว้นแต่จะรักษาเอกลักษณ์ไทยแบบเดิมก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

3.7 เรือนไทยไม่นิยมกันห้องให้มีมากห้อง จะมีห้องเพียง 1 ห้องหรือ 2 ห้อง เฉพาะเรือน 1 หลัง ถ้าเป็นเรือนหลังคาคู่ก็จะกันเพียงเรือนหลังใน ส่วนเรือนหลังนอกจะเปิดโล่งไว้เพื่อให้มีพื้นที่กว้างสำหรับรับแขกเลี้ยงพระ และจัดงานพิธีต่างๆ การเปิดโล่งเช่นนี้ย่อมไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบันเพราะขโมยจะขึ้นมาเยี่ยมเยียนได้ง่าย ฉะนั้น แบบบ้านเช่นนี้จึงควรมีการปรับปรุง

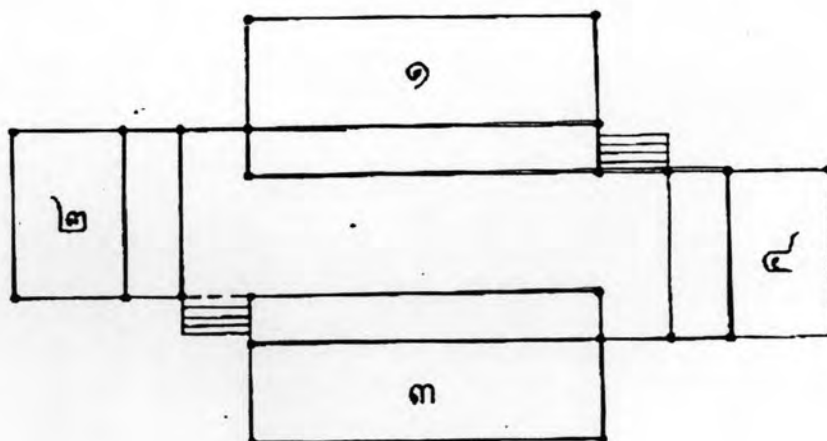
4. การจัดหมู่เรือน

เรือนไทยชนบท 1 ครอบครัวยุคใหม่ จะประกอบไปด้วย เรือนนอน 1 หลัง เรือนครัว 1 หลัง เรือนนอนจะเป็นเรือนประธาน วางตัวเรือนโดยหันด้านสกัดหรือจั่วไปตามทิศตะวันออกและตะวันตก เรือนครัวจะสร้างขึ้นอีกหลังหนึ่งขวางกับเรือนนอนด้านหัวสกัดทางทิศตะวันออก โดยมีชานแล่นถึงกัน

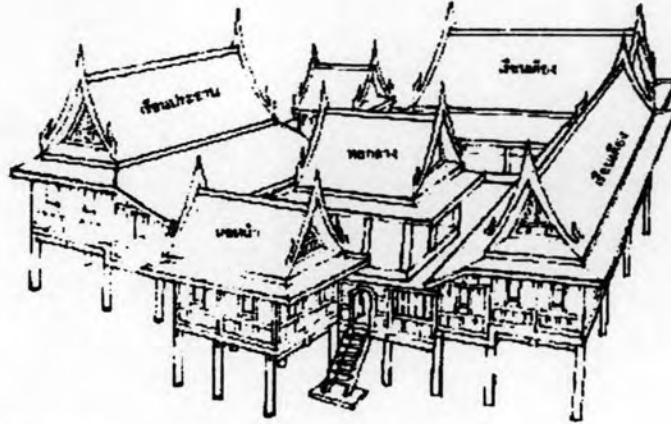
ภาพที่ ค-2 แสดงผังการจัดเรือนไทยชนบท เมื่อสมาชิกเพิ่มขึ้น เช่น มีบุตรแต่งงานแล้วแยกบ้านออกไปมักจะสร้างขึ้นเพิ่มอีก 1 หลัง ในบริเวณใกล้เคียง และมักจะต่อชานให้แล่นถึงกัน

ภาพที่ ค-3 แสดงผังการจัดสำหรับเรือนหมู่เศรษฐี มักจะสร้างให้มีหลายหลัง เช่น เรือนนอน 2 หลัง เรือนโถง 1 หลัง เรือนครัว 1 หลัง เรือนเก็บของ 1 หลัง ตลอดจนหอนั่ง หอนก ฯลฯ โดยมีชานเรือนเป็นตัวเชื่อมติดต่อกันทุกหลัง เรือนแต่ละหลังจะหันหน้าเข้าหากัน ตรงกลางเป็นชานโล่ง

ภาพที่ ค-4 แสดงภาพเรือนไทยภาคกลางหมู่ - เรือนขุนนาง

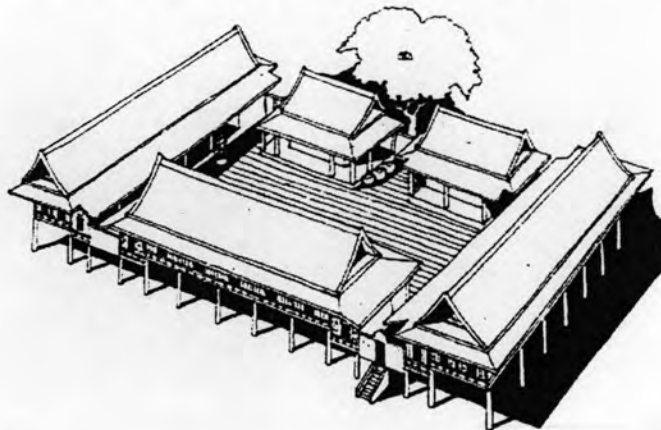
ที่มา : <http://www.bansongthai.com>

ภาพที่ ค-5 แสดงภาพเรือนไทยภาคกลางหมู่ - เรือนทับขวัญ

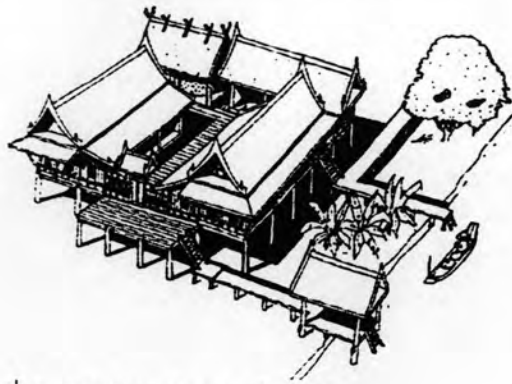
ที่มา : <http://www.bansongthai.com>

ภาพที่ ค-6 แสดงภาพเรือนไทยภาคกลางหมู่ -5 หลัง

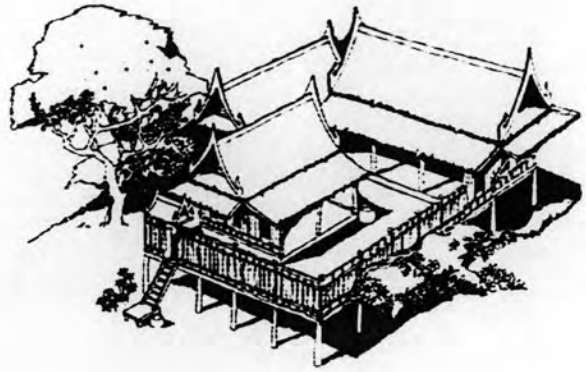
ที่มา : <http://www.bansongthai.com>

ภาพที่ ค-7 แสดงภาพเรือนไทยหมู่-4 หลัง

ที่มา : <http://www.bansongthai.com>

ภาพที่ ค-8 แสดงภาพเรือนไทยหมู่-3 หลัง

ภาพที่ ค-9 แสดงภาพเรือนไทย 2 หลัง

ที่มา : <http://www.bansongthai.com>

ภาพที่ ค-10 แสดงภาพเรือนไทย 1 หลัง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นายสุรเชษฐ์ บุญพงษ์มณี
เกิดวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ.2523
จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ.2546
ประวัติการทำงาน ปีพ.ศ.2546 เป็นสถาปนิกประจำโครงการโนเบิล ออรั่า
บริษัท โนเบิล ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด(มหาชน)

ปีพ.ศ.2547 สถาปนิกออกแบบ บริษัท DESIGN 103 INTERNATIONAL LTD.
ผลงานที่เคยออกแบบ
1. CELESTICA OFFICE & CANTEEN
2. K.ISSARA 'S RESIDENCE

ปัจจุบัน สถาปนิกอิสระ